

Foto: Jed Villego, Unsplash.com

Mediehverdag, livssynsdanning og kristen tro – presentasjon av forskningsrapport

Av Margunn Serigstad Dahle, førstelektor, NLA Gimlekollen; Team- og produksjonsleder, Damaris Norge

Den typiske folkehøgskoleeleven følger med på flere TV-serier samtidig. Nesten 70 prosent velger å se dem alene.

Dette kommer fram i en undersøkelse blant elever på fire folkehøgskoler. Hele 116 unike serier nevnes som favoritter, og elevene tar i stor grad med seg tidligere medievaner inn i sin nye hverdag. Hvilke konsekvenser har dette for folkehøgskolens allmenndannende formål? Hvilke nøkler gir mediefortellingene til å møte elevene med en helhetlig formidling av kristen tro?

Hvorfor dette fokuset? Dagens folkehøgskoleelever har vokst opp i et samfunn gjennomvevd av mediebruk og kjenner ingen virkelighet uten internett. Medienes rolle i sosialisering- og dannelsingsprosessen generelt så vel som i livssynsdanningen spesielt, må derfor ikke undervurderes. Den kan imidlertid lett overses.

I mylderet av mediefortellinger spiller TV-seriene en stadig viktigere rolle, av flere grunner. Den filmatiske kvaliteten er styrket, tilgjengeligheten har økt via strømmetjenestene, de favner bredt og følges over tid – noe som åpner for sterkere identifikasjon og påvirkning. Når dette koples til at TV-seriene kjennetegnes ved å utforske tabuer, verdikonflikter og sentrale trekk ved samtidskulturen, blir rollen inn mot sosialisering og danning tydelig.

I forhold til den kristne folkehøgskolens kjerneoppgave, er utsagn som dette fra sosiologen Mia Lövheim særlig talende: «Without question, media plays an important role when it comes to religious socialization in our culture» (2012).

I folkehøgskolehverdagen er det utvilsomt viktig å ha noe kjennskap til typiske verdier, holdninger og tankemønstre i sentrale mediefortellinger for å kunne møte elevene «der de er» i medvandring og formidling.

Hva ville vi – og hvordan gikk vi fram? Stipendet fra NKF ga meg mulighet, sammen med Damaris-kollega Anne Solfrid Brennhovd som forskningsassistent, til å rette fokus mot elevenes møte med TV-serier. Dette med tanke på hvordan en i folkehøgskolen kan bidra til større mediebevissthet, særlig i forhold til de store livsspørsmålene og kristen tro.

Liker å se noe jeg kan relatere til, spesielt i vanskelige perioder.

Folkehøgskolene Kristiansand, Sagavoll, Solborg og Ålesund var case i forskningen. Som metode var en kombinasjon av kvantitativ og kvalitativ undersøkelse et naturlig valg, med bruk av spørreskjema, fokusgrupper og tekstanalyse. Spørreundersøkelsen, som var myntet på hele elevmassen ved de fire skolene, ble gjennomført to måneder inn i skoleåret, mens den kvalitative undersøkelsen inn mot fokusgrupper skjedde i månedsskiftet april – mai.

«Med tanke på den kristne folkehøgskolens visjon om å la elevene møte kristen livsforståelse, kristen tro og kristent liv, kan altså ikke relasjonen til TV-serienes mangfoldige livssynsformidling neglisjeres.»

Den kvantitative spørreundersøkelsen var i sin helhet deskriptiv. De tre første spørsmålene av totalt tretten favnet bredere enn TV-serier, for slik å sette seriene i kontekst. Den kvalitative undersøkelsen var dels deskriptiv og dels normativ. Førstnevnte var basert på tekstanalyse med utgangspunkt i livssynsteori. Her tar vi utgangspunkt i handlinger og dialoger i mediefortellingene, med sikte på å identifisere sentrale verdier og ulike syn på menneske, virkelighet og tro. Den normative delen bygget på en apologetisk tilnærming kalt 'dobbel lytting', der vi er

opptatt av å identifisere tilknytningspunkt og spenningspunkt i forhold til kristen tro. Hva kan bekrefte, og hvorfor? Hva bør utfordres, og hvorfor?

Med utgangspunkt i funnene fra spørreundersøkelsen, ble en episode av serien Modern Family (TV2Sumo og Netflix) valgt som case i fokusgruppene.

Hvilke hovedfunn fant vi? Spørreundersøkelsen viser at elevene helt klart benytter seg av den store tilgangen på TV-serier også i det «annerledes» folkehøgskolelivet. Mange følger med på flere, og 116 unike serier nevnes. Over halvparten har begynt å se på nye serier etter at skoleåret begynte. Men selv om mange ser de samme seriene, er det ingen tegn på at de deler seeropplevelsen. Nesten 70 prosent ser TV-serier alene, og flere gir uttrykk for at det skjer rett før leggetid. De fleste mediefortellingene formidles dermed i et slags ekkokammer, med mye input og lite output eller balansering.

Elevene har to hovedbegrunnelser for valg av TV-serier: Hoved der handling og kontekst er fjernet fra egen virkelighet, eller serier som er mer realistiske og har berøringspunkt med eget liv.

Et hovedinntrykk fra den kvalitative delen av undersøkelsen, er at flere av elevene har mye kompetanse på teksttolkning, filmatiske virkemidler osv. De er imidlertid lite vant til å sette ord på dette i møte med underholdningsmediene og inn i eget liv. Elevene som var respondenter i fokusgruppene, var imidlertid både positive og engasjerte. De tok poengene og gav seg selv lov til å sette ord på både følelser og tanker. Etter hvert så de også sammenhengene i større grad. Elevene var umiddelbart enige i at fortellingene i populærkulturen er mer enn bare >>

For livet mitt har ikke noe action, og jeg er ikke en komedie.

Virkeligheten som jeg ønsker jeg kunne være i.

virkelighet, gir umiddelbart en mulighet for å gå mange skritt sammen i refleksjon og undring. En kan videre spørre seg i hvor sterk grad eleven en samtaler med, bevisst eller ubevisst har valgt favorittserier som bekrefter ens egne verdier og livssyn, eller serier som utfordrer egen komfortzone.

<< underholdning. Det var lett å få samtale til å flyte om hvordan dette viser seg på samfunnsnivå, og elevene delte dype refleksjoner om hvordan Modern Family speiler og påvirker samtiden. Men det var mer krevende for elevene å se relevansen til eget liv og egne holdninger, tanker og verdier. Også disse samtalen var imidlertid preget av åpenhet, og etter hvert satte flere og flere elever ord på at ingen av oss er uberørt i møte med det som formidles når det gjelder egne holdninger og synspunkter.

Hva så? – noen refleksjoner. Begge undersøkelsene gir grunnlag for en rekke interessante refleksjoner. Dette gjelder både i forhold til folkehøgskoleelevenes møte med TV-serier og med tanke på formidling av kristen tro i relasjon til mediefortellingene. Til det første, illustrerer funnene ikke bare behovet for mediebevisstgjøring, men også hvilken mulighet et slikt fokus gir i forhold til det allmenndannende og folkeopplysende formålet i folkehøgskolen.

Her står jo medvandring, personlig utvikling og modning sentralt. Dermed er det vesentlig å kjenne til den verdenen som elevene møter i de mange TV-seriene. Den enkeltes seermonster knyttet til tidsbruk, seriepreferanser, tidspunkt og ramme for TV-tittingen er verdifulle moment i medvandringen, som kan åpne opp for nære, eksistensielle samtaler.

Elevenes preferanser mellom serier som ligger henholdsvis fjernt eller nært egen

Når det så gjelder relasjonen mellom TV-seriene og kjerneoppgaven for kristne folkehøgskoler, der elevene inviteres til å utforske «kristen livsforståelse, kristen tro og kristent liv» sammen med de ansatte «i respekt for elevenes integritet og ansvar for egne livsvalg», gir fokuset på TV-serier mange muligheter.

Praktisk postmodernisme. Mylderet av serier illustrerer at det viktigste er å kjenne til de mest typiske verdiene, holdningene og per-

spektivene som formidles. Ofte er det underliggende livssynet gjennkjennelig fra en serie til en annen, uavhengig av sjanger. Gjennomgående er relativismen tydelig, sammen med subjektivism, individualisme og hedonisme. Samtidig foreligger det mange spor av nyreligiositet, sekulærhumanisme, naturalisme og eksistensialisme i disse mediebudskapene, alt innen rammen av praktisk postmodernisme.

Det å være bevisst på disse kjernebudskapene, gir nyttig bakgrunnskunnskap for formidling av kristne trossannheter i møte med elevene. Deres forforståelse er i stor grad preget av det vi kan omtale som henholdsvis sekulære selvfølgeligheter og religiøs pluralisme.

Tilknytning og spenning. Videre kan en relatere direkte til noe av det som formidles og bruke det som aktualisering,

Hvilket forhold har elever ved kristne folkehøgskoler til TV-serier?

Hvordan forholder de seg til fortellingene de møter, ikke minst med tanke på det underliggende livssynsperspektivet og egne verdier og holdninger?

Hvordan kan en i den kristne folkehøgskolen bidra til større mediebevissthet hos elevene, særlig når det gjelder forholdet mellom mediens budskapsformidling, de store livsspørsmålene og kristen tro?

Hvordan relatere til mediefortellingene i formidling av kristen tro?

enten det fungerer som tilknytningspunkt eller spenningspunkt i forhold til kristen tro. Her kan en for eksempel vise korte klipp, omtale scener eller bruke sentrale sitat. Erfaringene fra fokusgruppene illustrerer for eksempel at elevene ikke er avhengige av å kjenne TV-serien, filmen etc. for at et enkeltstående klipp skal gi mening for dem, så lenge det blir gitt en kontekst for tolkningen.

Det å vise en episode av en serie eller se en film sammen for så å samtale om eksistensielle spørsmål i grupper og plenum, er ellers en ypperlig måte å knytte an til mediebudskapene i formidling av kristen tro. Her

Modern Family.

foreligger en rekke aktuelle innfallsvinkler, tilpasset arena, målgruppe og tematikk.

Med tanke på den kristne folkehøgskolens visjon om å la elevene møte kristen livsforståelse, kristen tro og kristent liv, kan altså ikke relasjonen til TV-serienes mangfoldige livssynsformidling neglisjeres. De entydige funnene om serienes popularitet i våre undersøkelser, viser at det her ligger en unik mulighet til å knytte an til elevenes livsverden med respekt både for deres personlige livstolkning og for medietekstens formidling.

Ved å relatere til ulike manus som tilbys

i mangfoldet av serieunivers, har en mulighet til å peke på Bibelens store fortelling som det aller beste manus for hvert enkelt-menneske sitt liv! •

«Det er som om filmerna och andra genomslagskraftiga media förser oss med ett slags manuskript för hur et liv ska levas.»

(Ola Sigurdson)

Hele artikkelen kan leses her: <https://nkt.folkhøgskole.no/nkt/pedagogikk-og-skoleutvikling/pedagogiske-dokumenter/>

Har sett alle sesongene av minst 70–80 serier. Har sett alle sesongene av mer enn 90 anime og veldig mange «vanlige» serier.

Jeg liker å se serier jeg kan leve meg inn i og som jeg kan drømme meg bort i.